

EKONOMSKI FAKULTET – Podgorica

Lekcija 3 – **Pojam i sadržaj bilansa**

Veza između stanja i bilansa uspjeha

- Stati ka teorija bilansa
- Dinami ka teorija bilansa
- Organska teorija bilansa

Da li se bilans stanja iskazivati bilansnu imovinu ili imovinu preduzeća zavisi od načina procenjivanja (vrednovanja) bilansnih pozicija, a vrednovanje bilansnih pozicija uslovljeno je shvatanjem i ciljem bilansa.

Ako je cilj bilansa da pruži informaciju o pokrivenosti dugova (obaveza), što odgovara statičkom shvatanju bilansa, bilans stanja se iskazivati imovinu preduzeća, što znači da se procenjivanje bilansnih pozicija na strani aktive vršiti po vladajućim cenama na tržištu na dan bilansa, a obaveze na strani pasive se iskazivati u iznosu u kome se one isplati.

Cilj bilansa i vrednovanje bilansnih pozicija -Dinami ko shvatanje bilansa-

Ako je cilj bilansa utvrđivanje periodičnih međusobno uporedivih finansijskih rezultata bilans iskazuje bruto imovinu.

Iskazana bilansna imovina biće, po pravilu niža od imovine preduzeća.

Naglasak na procjenjivanju prihoda i rashoda – naglasak na bilansu uspjeha

Bilans stanja ima karakteristika izravnjanja.

- Osnovna sredstva i zalihe tretiraju se kao budući rashodi i procjenjuju po nabavnoj cijeni
- Potraživanja se procjenjuju po nižoj vrijednosti
- Obaveze se procjenjuju po višoj cijeni

Stati ka teorija bilansa

Cilj bilansa kontrola pokrivenosti dugova, odnosno obaveza prema trećim licima – kontrola zaštite povjerilaca

Imovinsko shvatanje bilansa ne dozvoljava latentne rezerve u bilansu stanja.

Shvatanje bilansa kao sredstva izravnavanja pri utvrđivanju periodičnog finansijskog rezultata latentne rezerve su imanentne bilansu stanja zbog opreznosti u iskazivanju finansijskog rezultata.

Stati ka teorija bilansa

Cilj bilansa kontrola pokrivenosti dugova, odnosno obaveza prema trećim licima – kontrola zaštite povjerilaca

Stati ka teorija se razvila iz trgovačkog računovodstva – prosto knjigovodstvo

Finansijski rezultat se utvrđuje sa objavom inventara kojim se popiše sva imovina i sve obaveze na određeni dan.

Oduzimanjem obaveza od imovine dobija se čista imovina. Ta čista imovina se poredi sa čistom imovinom iz prethodnog perioda i dolazi se do finansijskog rezultata.

Stati ka teorija bilansa

Cilj bilansa kontrola pokrića dugova, odnosno obaveza prema trećim licima – kontrola zaštite povjerilaca

Imovina je potencijal za pokrivenje dugova. Interpretaciju je moguće izvršiti sa dva stanovišta:

- **Rasprodaja imovine i iz ugovornih sredstava isplata dugova – posledica prestanak društva (likvidacija)**
- **Produženje kontinuiteta privredne aktivnosti preduzeća uz isplatu dugova iz pribavljanja novčanih sredstava po osnovu prodaje gotovih proizvoda i eventualno pribavljanje likvidnih (novčanih) sredstava po osnovu drugih transakcija, uz produženje života preduzeća**

Dinami ka teorija bilansa

Cilj bilansa je utvrđivanje finansijskog rezultata.

Utemeljiva prof. Šmalenbah.

Finansijski rezultat nije trenutna slika već slika kumuliranih rezultata poslovanja u obračunskom razdoblju. – ova teorija se naziva dinamičkom teorijom.

Dinamičkom teorija insistira na periodičnom bilansu uspjeha kao mjerilu ekonomičnosti, pri čemu je vrhunski zahtjev vremenska uporedivost periodičnih finansijskih rezultata.- „omogućava preduzeću da sazna svoj pravac kretanja, te da mu to služi kao kompas“

Dinami ka teorija bilansa

Dinami ka teorija polazi od dvije kategorije pojmova:

- Rashodi – prihodi
- Izdaci – primici

Rashodi su „uništena – likvidirana“ dobra u procesu proizvodnje ili na neki drugi na in.

Prihodi su vrijednosti prodatih u inaka.

Izdaci i primici su kategorije nov anog ra una.

Dinami ka teorija bilansa

Na kraju životnog vijeka preduze a:

Svi prihodi = svim primicima

Svi rashodi = svim izdacima

TFR = Svi primici – Svi izdaci, ili

TFR = NSK_t – NSK_o

Dekomponovanje TFR na periodi ne rezultate (prihodi se u periodi nim rezultatima ne izjedna avaju sa primicima, niti rashodi sa izdacima)

Dinami ka teorija bilansa

Bilans stanja nema ulogu imovinskog bilansa, ve ima ulogu pomo nog sredstva za utvr ivanje finansijskog rezultata i ima tretman ra una izravnjanja izme u prihoda i primitaka i rashoda i izdataka.

AKTIVA	PASIVA
Likvidna sredstva	Sopstveni kapital
Budu a primanja	Budu a izdavanja
Budu i rashodi	Budu i prihodi

Budu a primanja su nenapla ena potraživanja, a budu a izdavanja neispla ene obaveze.

Budu i rashodi su realiteti (osnovna sredstva i zalihe) a budu i prihodi su prihodi narednih obra unskih perioda (na primjer avansi kupaca).

Dinami ka teorija bilansa

Bilans uspjeha

RASHODI	PRIHODI
• Reshod sada izdatak sada	• Prihod sada, primanje sada
• Reshod sada, izdatak ranije	• Prihod sada, primanje ranije
• Reshod sada, izdatak kasnije	• Prihod sada, primanje kasnije
• Raashod sada, prihod sada	• Prihod sada, rashod sada
• Reshod sada, prihod ranije	• Prihod sada, reshod ranije
• Reshod sada, prihod kasnije	• Prihod sada, reshod kasnije

Organska teorija bilansa tvorac prof. Šmit:

- Da postoji neraskidiva veza između u bilansa stanja i bilansa uspjeha
- Da postoji neraskidiva veza između u preduzeća i privrede

Cilj bilansa i vrednovanje bilansnih pozicija -Imovinsko (stati ko) shvatanje bilansa-

Jedan od osnovnih ciljeva bilansa stanja je sagledavanje globalne likvidnosti preduze a

Ovom cilju predodre ena je i struktura bilansa stanja, odnosno redosled bilansnih pozicija.

- **Angažovana sredstva u bilansu stanja prikazuju se prema stepenu njihove likvidnosti.**
- **Obaveze u pasivi bilansiraju se prema rokovima njihovog dospje a.**

Pojam, sadržina i shvatanje bilansa

Aktiva	Pasiva
Tekuća aktiva	Kratkoročne obaveze
Fiksna aktiva	Dugoročne obaveze
Ukupna aktiva	ista imovina
	Ukupna pasiva

Teku a aktiva = obrtna sredstva

Kriterijum za klasifikaciju neke imovine kao teku a aktiva je saznanje o tome da li se ulaganja u konkretni oblik aktive realizuju u nov ana sredstva u toku jednog poslovnog ciklusa ili godine dana, zavisno od toga šta predstavlja duži period vremena

Pod imovinom se podrazumijevaju sva sredstva koja preduzeće koristi radi ostvarivanja svojih ciljeva. – ukupna ili bruto imovina

Dva aspekta imovine su značajna za posmatranje:

- Oblik u kom se imovina javlja
- Izvori iz kojih potiče

Imovinu preduzeća mogu biti: stvari, prava i novac.- AKTIVA

Prema tome u koju se svrhu koristi imovina možemo posmatrati kao:

- Poslovnu imovinu
- Neposlovnu imovinu

Poslovna imovina je ona koja se koristi radi obavljanja osnovne djelatnosti preduzeća – u poslovne svrhe.

Neposlovna imovina je ona imovina koja služi za zadovoljenje zajedničkih potreba: odmarališta, autobusi za prevoz radnika, sportski tereni i sl.

Poslovna imovina se prema ulozi koju ima u poslovnom procesu, odnosno prema dužini vremena potrebnog za prelazak iz oblika u kom jeste u novac dijeli na :

- Stalnu
- Obrtnu

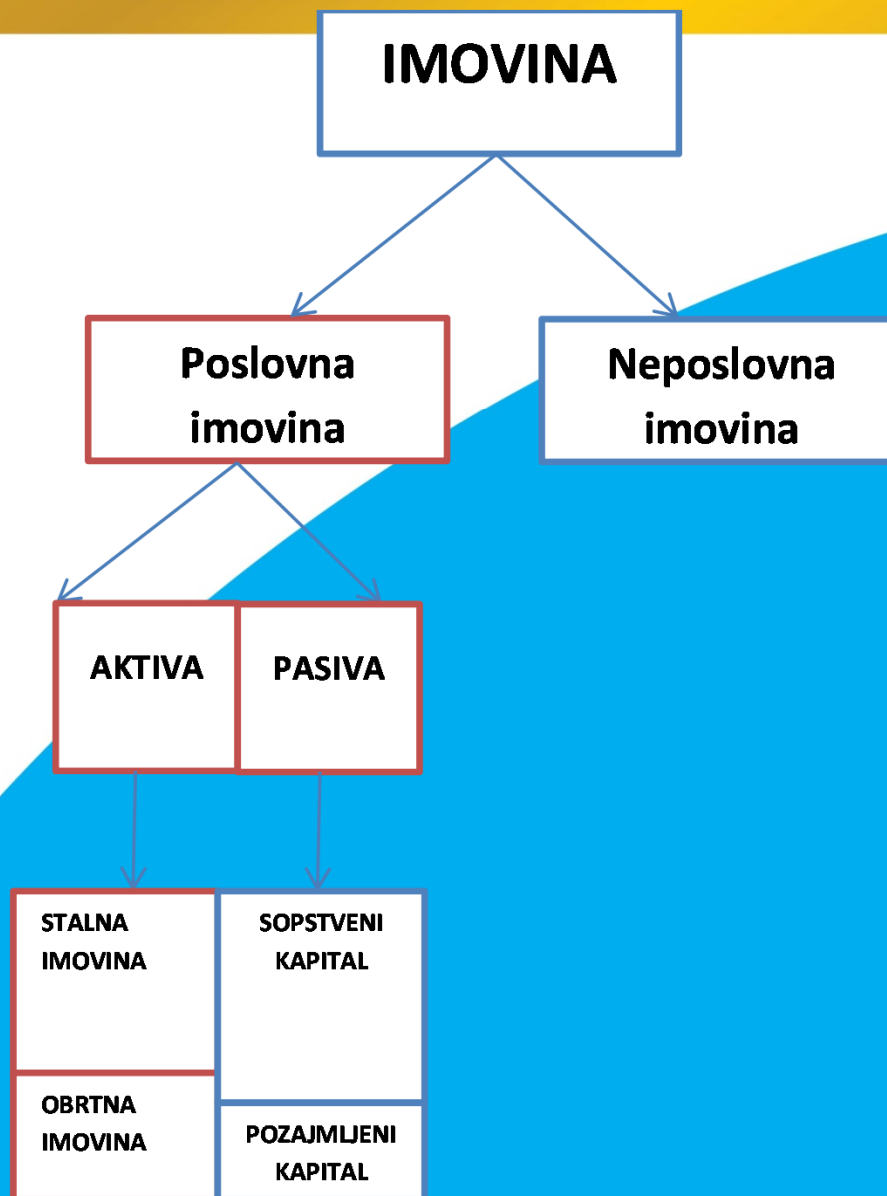

Kada imovinu posmatramo prema vlasništvu, odnosno prema izvorima iz kojih potiče tada govorimo o PASIVI.

Imovina može poticati od vlasnika i od povjerilaca.

NETO IMOVINA – imovina finansirana iz sopstvenog kapitala

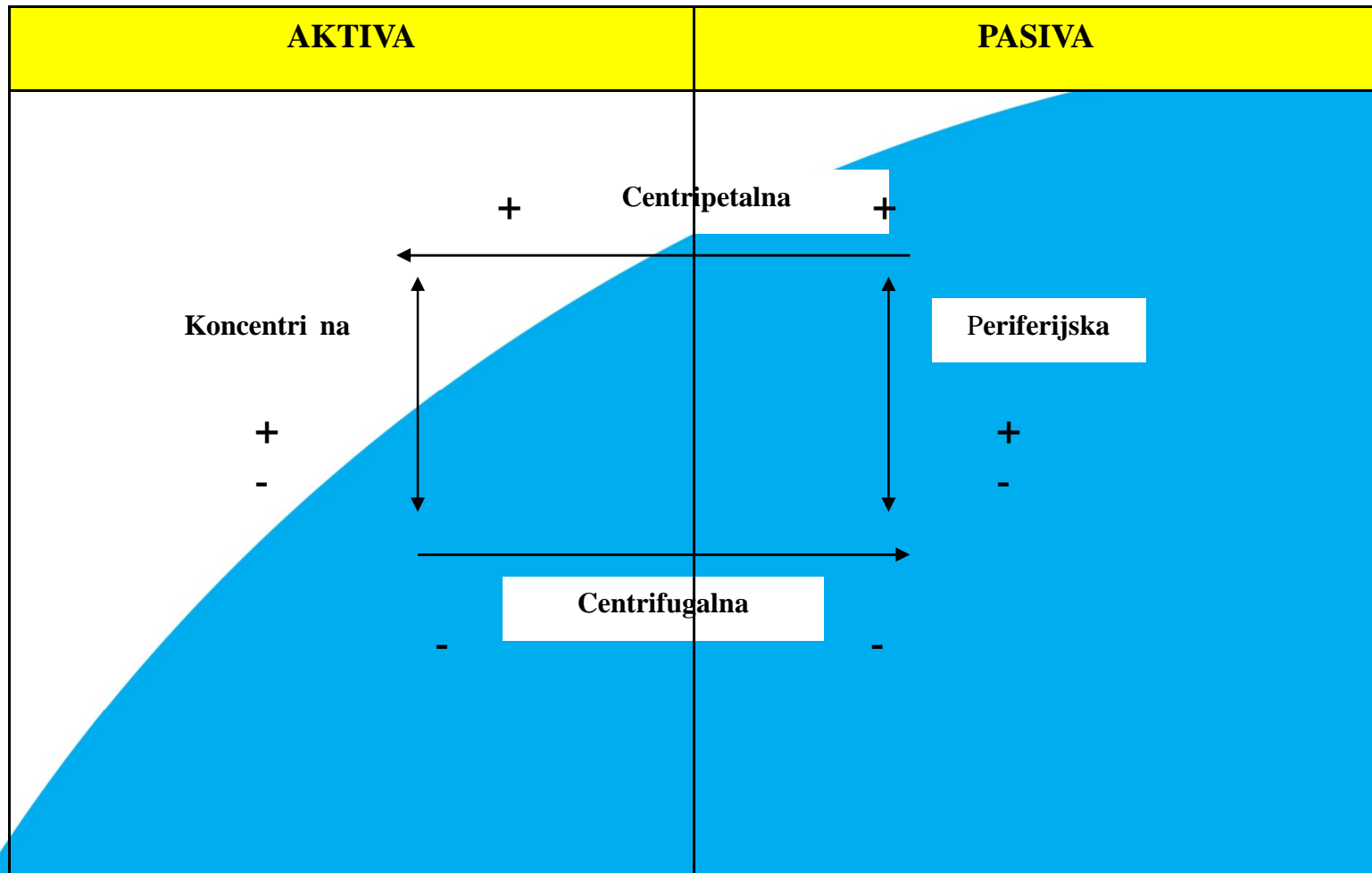
$$\text{NI} = \text{BI} - \text{UO}$$

Njemački teoretičar Pape sistematizovao je sve poslovne događaje u četiri osnovna tipa:

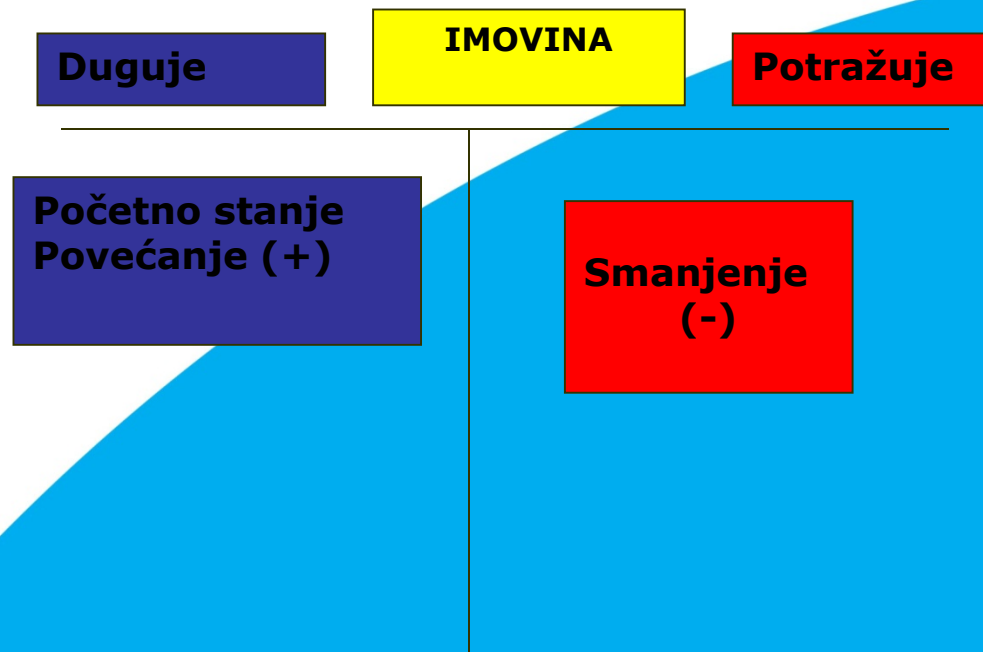
- Iz spoljašnjeg svijeta u preduzeće
- Iz preduzeća u spoljašnji svijet
- Unutar samog preduzeća
- U spoljašnjem svijetu

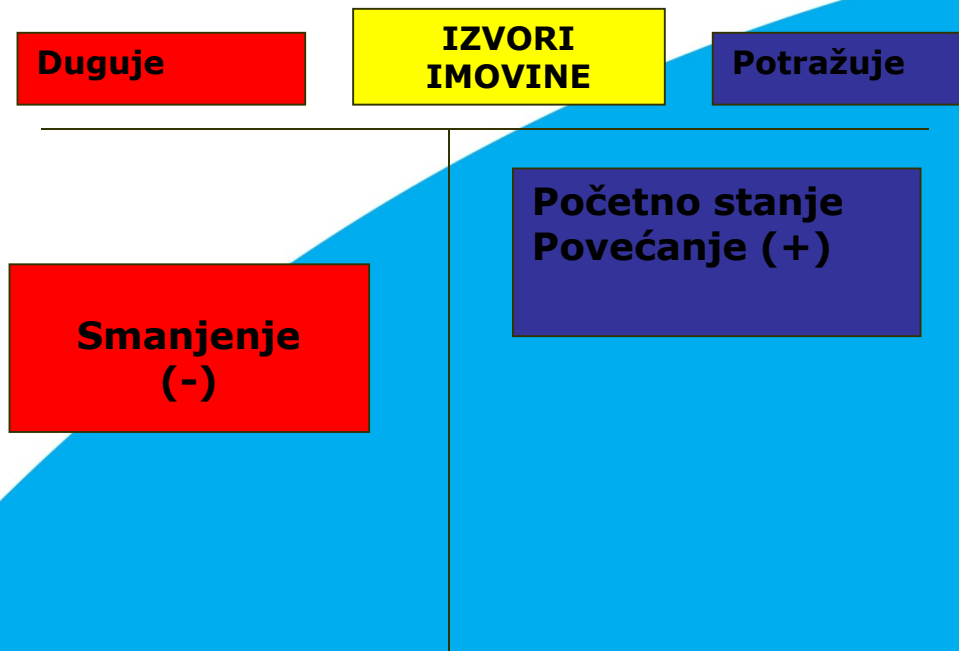

Uticaj ekonomskih promjena na cjelinu i djelove bilansa:

r. br	Ekonomske promjene	A =	SK + O	
1	Povećanje uloga osnivača	+	+	
2	Smanjenje uloga osnivača	-	-	
3	Zaduženje kod povjerilaca	+		+
4	Razduženje kod povjerilaca	-		-
5	Izmjena u sastavu aktive	+ -		
6	Izmjena u sastavu pasive		+ -	+ -
7	Prihodi od prodaje	+	+	
8	Rashodi od prodaje	-	-	
9	Ostali prihodi	+	+	
10	Ostali rashodi	-	-	
11	Smanjenje obaveza usled prihoda		+	-
12	Povećanje obaveza umjesto rashoda		-	+

“Prihodi uvijek potražuju”

“Rashodi uvijek duguju”

